

Mats Löfström r ym.

Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Ahvenanmaan tasoituskassaan (15 000 000 euroa)

Eduskunnalle

Tasotusperusteen korottamisesta on keskusteltu jo aiemmin useaan otteeseen. Maaliskuussa 2016 käynnistyi Ahvenanmaan maakunnan hallituksen ja valtakunnan hallituksen välisiin poliittisiin neuvotteluihin perustuva prosessi tasotusperusteen korottamisesta. Hallituksen tarkoituksena oli valmistella vuoden 2017 talousarvion käsittelyyn päätös tasotusperusteen korottamisesta 0,45 prosentista 0,48 prosenttiin. Tasotusperusteen tarkistus ei ole kuitenkaan sisällynyt vuoden 2017, vuoden 2018 eikä vuoden 2019 talousarvioon.

Voimassa olevan itsehallinnon taloudellisen järjestelmän käyttöönoton jälkeen tasotusperusteesta ja valtion tilinpäätöksen rakenteen muutoksesta on tehty kaksi selvitystä. Koska on ollut olemassa erilaisia käsityksiä siitä, millaisten muutostekijöiden tulisi johtaa tasotusperusteen muutokseen, valtiovarainministeriö ja maakunnan hallitus muotoilivat yhdessä kaksi kysymystä Ahvenanmaan valtuuskunnalle vuonna 2015. Ahvenanmaan valtuuskunta totesi lausunnossaan, että ottaen huomioon itsehallintolain valmistelussa tehty muutokset säännökset mahdollistavat suhteellisen laajan oikeudellisen harkinnan, jolloin myös taloudellisten vaikutusten arviointi voidaan ottaa huomioon. Ahvenanmaan valtuuskunta totesi myös, että esitetyt perustelut tasotusperusteen korottamiseksi ja vastaavasti laskemiseksi muodostavat ainoastaan yleisen säännöksen, ja näin ollen niitä voidaan pitää esimerkkeinä siitä, milloin muutoksia on tarpeen tehdä. Lopuksi todettiin tasotusperusteen tarkistuksen olevan paikallaan, koska tasotusperustetta ei ole muutettu nykyisen itsehallintolain voimassaoloaikana 1.1.1993 jälkeen.

Pääasiallisina syinä siihen, että nykytilanne vaatii tasotusperusteen korottamista, ovat valtiontilinpäätöksen perusteissa tapahtuneet rakenteelliset muutokset valtion toimintojen yhtiöittämisen vuoksi, muuttuneet väestösuhteet, EU-jäsenyydestä aiheutuvien velvoitteiden kustannukset (esim. mittava digitalisointi) sekä kansainväliset vaatimukset ilmastoon liittyvistä toimenpiteistä. Näin ollen tasotusperustetta tulee korottaa ja määrärahaa lisätä nykyisiä rakenteita vastaavalla tavalla.

Perusteluina tasotusperusteen korottamiselle maakunnan hallitus esitti lausunnossaan valtiovarainministeriölle toukokuussa 2016 valtiontilinpäätöksessä tapahtuneet rakenteelliset muutokset ja edellä mainitut syyt. Se seikka, että eduskunnan tehtävänä on maakuntapäivien suostumuksella säätää tasotusperusteen muutoksista, viittaa siihen, että lainsäätäjä on arvioinut päätöksentekoprosessin olevan luonteeltaan hyvin poliittinen. Tätä taustaa vasten ja Ahvenanmaan valtuus-

Talousarvioaloite TAA 281/2018 vp

kunnan lausunto huomioon ottaen on siis perusteltua kiinnittää huomiota kaikkiin edellä mainittuihin seikkoihin.

Tasoiusperusteen korottaminen 0,45 prosentista 0,48 prosenttiin vastaisi noin 15 000 000:aa euroa. Vaikka hallitus ei ottanut korotusta valtion vuoden 2019 talousarvioon, maakunnalle siirtyvien valtionvarojen korottamiselle on vahvat perusteet. Mainittujen syiden lisäksi tulee esim. olla selvää, että suurempi väestö aiheuttaa suuremmat kustannukset julkisten palvelujen ylläpitämisessä. Itsehallintolain voimassaoloaikana ahvenanmaalaisten osuus Suomen väestöstä on kasvanut. Vuodenvaihteessa 2017—2018 se oli lähes 0,53 prosenttia, ja kun järjestelmä aikoinaan tuli voimaan, se oli vain 0,48 prosenttia. Ahvenanmaan väestönkasvu on toisin sanoen ollut runsaat 16 prosenttia vuodesta 1993, kun taas Suomen väestönkasvu on ollut 8 prosenttia. Ahvenanmaan vastaa myös merkittävästä valtion välittömien verojen osuudesta. Verotusvuonna 2015 Ahvenanmaa maksoi 0,71 prosenttia valtakunnan yhteenlasketuista välittömistä veroista. Myös EU-vaatimuksista aiheutuvat korkeat IT-kulut on perusteltua ottaa huomioon, koska maakunnalle aiheutuvat kustannukset muodostuvat pienten volyymien vuoksi hyvin suuriksi.

Edellä mainituin perusteluin on siis perusteltua lisätä Ahvenanmaan tasoiusmaksuun ehdotettuun määrärahaan 15 000 000 euroa, mikä vastaisi tasoiusperusteen korottamista 0,48 prosenttiin.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että eduskunta lisää 15 000 000 euroa momentille 28.80.30 Ahvenanmaan tasoiusmaksuun.

Helsingissä 28.9.2018

Mats Löfström r
Thomas Blomqvist r
Anna-Maja Henriksson r
Anders Adlercreutz r
Eva Biaudet r
Mikaela Nylander r
Mats Nylund r
Veronica Rehn-Kivi r
Joakim Strand r
Stefan Wallin r